

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ»**

***Інновації партнерської взаємодії освіти,
економіки та соціального захисту в умовах
інклюзії та прагматичної реабілітації
соціуму***

Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції

24-25 листопада 2022 р.

м. Кам'янець-Подільський, 2022

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ: **Тріпак М. М.:** заслужений працівник освіти України, ректор НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут», професор кафедри інклюзивної економіки, кібернетики і комп'ютерних наук, кандидат економічних наук, доцент; **Сіماشкевич М. Є.:** голова Кам'янець-Подільської районної ради, голова Ради стейкхолдерів НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»; **Посітко М. В.:** український політик, громадський діяч, міський голова м. Кам'янець-Подільського; **Роберт Хей:** член ради директорів, співзасновник та директор Sunflower Community Fund; **Жуховський Іренеуш:** проректор з розвитку, промоцій та фондів ЄС Міжнародної академії Прикладних наук в Ломжі (Республіка Польща); **Шарлович Зоя:** кандидат педагогічних наук, ад'юнкт Міжнародної академії Прикладних наук в Ломжі (Республіка Польща); **Радулеску Ана:** кандидат соціологічних наук, доцент Бухарестського університету, Голова Асоціації соціальних працівників Європи (Республіка Румунія); **Марек Хамот:** проф. WSG, др., ректор Університету економіки в Бидгощі (Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy, Республіка Польща); **Гарбарець І. А.:** в.о. директора ВСП Кам'янець-Подільський фаховий коледж НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»; **Лаврук О.:** доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук, в. о. проректора з навчальної роботи НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»; **Гуменюк І. Л.:** кандидат економічних наук, доцент, в. о. завідувача кафедри фінансів, обліку та оподаткування ім. С. Юрія, НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»; **Лучик В. Є.:** доктор економічних наук, професор, в. о. завідувача кафедри інклюзивної економіки, кібернетики і комп'ютерних наук, НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»; **Палилюцько О. М.:** кандидат історичних наук, доцент, в. о. завідувача кафедри соціальної роботи, психології та соціокультурної діяльності ім. Т. Сосновської, НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»; **Тимків А. О.:** керівник навчально-методичного та наукового відділу, кандидат економічних наук, викладач кафедри фінансів, обліку та оподаткування ім. С. Юрія, НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»; **Волощук М.Б.:** керівник відділу міжнародних зв'язків та комунікації, викладач кафедри соціальної роботи, психології та соціокультурної діяльності імені Т. Сосновської, НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»; **Корман М. М.:** провідний фахівець сектору наукової роботи у сфері інклюзії та інклюзивної освіти, НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут», кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи, психології та соціокультурної діяльності ім. Т. Сосновської.

М 75 Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кам'янець-Подільський, 24-25 листопада 2022 р.). Кам'янець-Подільський, 2022. 376с.

Збірник містить матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму», яка відбулась 24-25 листопада 2022 р. (НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут», м. Кам'янець-Подільський), з актуальних питань сучасної економічної науки, освіти та соціальної роботи в умовах сьогодення.

Відповідальність за висвітлений матеріал у публікаціях несуть автори наукових праць. Видано в авторській редакції.

<i>Немерюк Ю.В.</i>	
Актуальні проблеми психолого-педагогічного забезпечення корекційної роботи з дітьми з мовленнєвими порушеннями в умовах “нової інклюзії”	229
<i>Панчук Н.П.</i>	
Методологічні основи завдань та змісту проведення занять з фахових психологічних дисциплін	231
<i>Микола Пипяк, Галина Андрущенко</i>	
Міждержавне усиновлення	235
<i>Позднякова А.О., Возчикова Н.В.</i>	
До питання диференційної діагностики стертої форми дизартрії та диспраксії у дітей дошкільного віку із тяжкими порушеннями мовлення	237
<i>Позднякова А.О., Саенко Т.А.</i>	
Особливості мовленевого розвитку у дітей раннього віку з синдромом Дауна	240
<i>Свирида О.В.</i>	
Дистанційна освіта в умовах воєнного стану: переваги та недоліки	242
<i>Сеньовська Н.Л., Наконечна А.П.</i>	
Особливості взаємодії асистента вчителя та педагога в інклюзивних класах (на матеріалі емпіричного дослідження)	244
<i>Сидор Г.В., Корман М.М.</i>	
Інклюзивна освіта у ЗВО	247
<i>Сидорук Л.М.</i>	
Використання веб-сервісу Live Worksheets в умовах дистанційного навчання	250
<i>Скрипник А.Ю.</i>	
Нове бачення історії інклюзії в Україні у викладанні соціальних дисциплін здобувачам освіти бакалаврського рівня	252
<i>Соломко Н.О., Калініченко А.О.</i>	
Тьюторська діяльність в інклюзивній освіті	255
<i>Старик О.В.</i>	
Важливість розвитку творчого мислення у здобувачів освіти з особливими освітніми потребами як умова їх самореалізації	257
<i>Супрун Д.М.</i>	
Професійна підготовка та інклюзивні процеси вищої школи в умовах сьогодення	259
<i>Сушарник Людмила</i>	
Формування емпатійної культури майбутніх викладачів дітей з особливими освітніми потребами інклюзивної форми навчання	262
<i>Суютинова К.Є.</i>	
Професійна підготовка фахівців для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в закладах дошкільної освіти	264
<i>Талалай Б.В., Калашник С.О.</i>	
Основні аспекти соціалізаційного потенціалу фізичної культури в інклюзивному середовищі НУШ	267
<i>Тарадайка Т.В., Сіроштан О.Д., Кристончук Т.</i>	
Сучасні підходи до дизайну інтер'єру реабілітаційного центру для дітей з особливими освітніми потребами	269

Методика проведення дистанційних занять в дистанційній формі продовжує розвиватися та удосконалюватися, а принципи дистанційного навчання та його особливості стали серйозними викликами для системи освіти в цілому.

Організація якісного масового дистанційного навчання в умовах воєнного стану – складний і надважкий процес. Але кропітка систематична робота щодо впровадження й удосконалення сучасних технологій дистанційного навчання в освітній процес допоможе згодом досягти позитивних результатів.

Література:

1. Державна служба якості освіти: яким має бути змішане навчання. URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/5710-derzhavna-sluzhba-iakosti-osvity-iakym-maie-buty-zmishane-navchannia>.
2. Колесникова Т.М., Богомолів В.В. Переваги та недоліки дистанційного навчання у підготовці фахівців автомобільного транспорту. URL: <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/07>.
3. Хассон В. Дж. Критерії якості дистанційної освіти. Вища освіта. 2004. № 1. С. 92–99.

Сеньовська Н. Л.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти
Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка*

Наконечна А. П.

*студентка групи СОПМУ-23 факультету філології і журналістики
Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ АСИСТЕНТА ВЧИТЕЛЯ ТА ПЕДАГОГА В ІНКЛЮЗИВНИХ КЛАСАХ (НА МАТЕРІАЛІ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ)

Навчання дітей з особливими освітніми потребами у класах закладу загальної середньої освіти передбачає якісну взаємодію всіх учасників освітнього процесу, а також членів Команди супроводу, чий функції чітко прописані у «Примірному положенні про команду психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої та дошкільної освіти» 2018 року [2]. Найчастіше комунікують і працюють із дитиною з ООП вчитель початкових класів (класний керівник) та асистент учителя. Безумовно, центром взаємодії є саме школяр, адже, згідно з Концепцією розвитку

інклюзивної освіти, «Інклюзивне навчання – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на основі застосування особистісно-орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей» [1].

Роль та функції учителя початкових класів (класного керівника) та асистента вчителя відрізняються.

Педагог відповідає за освітній процес дитини з ООП із урахуванням особливостей її розвитку; результати виконання дитиною навчальної програми, освітнього плану; надання батькам інформації про стан засвоєння знань, формування умінь та навичок.

Асистент же здійснює спостереження за учнем з метою вивчення його індивідуальних особливостей, схильностей, інтересів та потреб; приймає участь в організації освітнього процесу дитини з ООП, підготовці індивідуального навчального плану, індивідуальної навчальної програми або індивідуального освітнього плану; сприяє адаптації освітнього середовища; надає інформацію батькам, педагогічним працівникам щодо особливостей розвитку вихованця.

Основне у роботі вчителя та асистента – зрозуміти потреби учня та усвідомити необхідність адаптації та модифікації навчального матеріалу, що покращить успішність навчання не лише дитині з особливостями психофізичного розвитку, а й іншим учням класу.

Емпіричне дослідження було проведене на базі Тернопільської ЗОШ І-ІІІ ст. №16 ім. В. Левицького у 2021–2022 н. р. Там навчалось 8 учнів з особливими освітніми потребами. У молодшій школі – четверо: 1-Б клас – 2 дитини; 2-Б клас – 1 дитина; 4-Г клас – 1 дитина. У середній школі – теж четверо: 5-В клас – 1 дитина; 6-Б клас – 1 дитина; 9-В клас – 2 дитини.

Було проведено анкетне опитування асистентів учителя та педагогів початкових класів (класних керівників) у відповідних дитячих колективах (1-Б, 2-Б, 4-Г, 5-В, 6-Б, 9-В).

У контексті проблеми співпраці фахівців в інклюзивному класі було виокремлено такі *типи конкретної взаємодії*:

1) асистента вчителя та педагога між собою (узгодження у роботі – вони разом працюють над плануванням навчальних занять, обговорюють необхідні адаптації/модифікації згідно індивідуального плану);

2) асистента вчителя з дитиною з ООП (перебуває поряд з учнем під час уроків, позакласних заходів, супроводжує його на додаткові та розвивальні заняття, спостерігає);

3) педагога з дитиною з ООП (керує роботою у класі, беручи безпосередньо участь у навчально-виховному процесі, здійснює супровід учнів, які мають труднощі у засвоєнні навчального матеріалу);

4) асистента вчителя та педагога з іншими учнями (корекція взаємодії між ними та дитиною з ООП, надання додаткової інформації);

5) асистента вчителя з іншими особами (фахівцями, які працюють з дитиною – вислуховує поради, надає інформацію про дитину; батьками – залучає їх до планування роботи та реалізації програм);

5) вчителя початкових класів (класного керівника) з іншими особами (фахівцями, які працюють з дитиною – корегує свою діяльність відповідно до їхніх рекомендацій; батьками – залучає їх до командної роботи на користь дитини).

Таким чином, діяльність педагога більше стосується навчання та корекції взаємодії особливої дитини з однолітками, а діяльність асистента вчителя – індивідуальної роботи з учнем з ООП.

Література:

1. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання» № 912 від 1 жовтня 2010 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitku-inklyuzivnogo-navchannya>
2. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої та дошкільної освіти» № 609 від 8 червня 2018 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-primirnogo-polozhennya-pro-komandu-psihologo-pedagogichnogo-suprovodu-ditini-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-v-zakladi-zagalnoyi-serednoyi-ta-doshkilnoyi-osviti>

